

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10[—] mesečno.
četrtletno K 30[—].
Če pride naročnik sam v upravnishvo po list: Me-
sečno K 9⁵⁰. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, četrtek 22. julija 1920.

Št. 160.

Pred rešitvijo vladne krize.

Nova italijanska banditstva v Trstu. — Nacijonalistična divjaštva v Rimu. — Vprašanje Radgone.

Nova kriza.

Nedavno smo obširneje razpravljali o možnosti nove vladne krize ter navedli tudi vzroke, ki jo bodo povzročili. Kar smo tedaj prorokovali, to se je sedaj tudi res uresničilo. Vesničev koncentracijski kabinet je podal ostavko — kriza je tu.

Po našem zadnjem poročilu o kabinetnem položaju in o razmerju med posameznimi vladnimi skupinami ni težko uganiti, kdo je to krizo izzval. Protiču in Korošcu se je zdelo že preveč demokratske kontrole nad njihovimi manipulacijami strankarsko-osebnega značaja, zato sta se te kontrole hotela otresti. V predvčerajšnji seji začasnega narodnega predstavništva je prišlo do ostrega spopada med reakcionarci ter med naprednimi skupinami radi pasivne volilne pravice za učitelje. Ministrski predsednik Vesnič, ki je sicer zmeren človek in ni hujskač Protič-Koroščeve branže, je očitno pod pritiskom svojega vrhovnega nadzornika Protiča jako netaktno in samoljubno nastopil proti sprejetju te dopolnilne klavzule k paragrafu 15 volilnega reda, ter zagrozil, da poda v slu-

čaj, da se ta klavzula sprejme — ostavko. Poslanci pa se niso dali ostrašiti ter so z večino 68 glasov proti 64 sprejeli predlog o pasivni volilni pravici za učitelje.

Ta malenkostna dopolnilna predloga pa je postala usodna — izzvala je vladno krizo. Gg. Vesnič, Protič in Korošec so smatrali to glasovanje, čeprav ga je zbornični predsednik Ribar proglasil za neveljavno, ker je bilo število poslancev manje nego ga zahteva kvorum, za nezaupnico ter izvajali konsekvenco. Podali so ostavko.

Iz tega je jasno razvidno, da so vzrok za ostavko, s katero se upajo otresti demokratov, naravnost iskali, ker sicer bi radi take malenkosti ne podajali demisiije. Jasno je pa tudi, da te demisiije ni povzročila ta malenkostna predloga, ampak vse važnejša vprašanja rekonstrukcije pokrajinskih vlad, izvoza, agrarne reforme itd. Sama vprašanja, katerih se radikalci in klerikalci boje kakor vrag križa.

Demokratska zajednica je, kakor smo že zadnjič povedali, popuščala kolikor je mogla, samo, da bi jim izbila iz rok iskani vzrok za izvenje vladne krize, toda končno je prišla vendarle do točke, kjer je bilo vsako na-

daljno popuščanje nemogoče. V vprašanju pokrajinskih vlad, katerih rekonstrukcijo ves narod že tako nestrno pričakuje, je v vprašanju slovenske pokrajinske vlade popustila celo tako daleč, da bi se zadovoljila celo s samo dvema poverjeniški mesti. Toda klerikalci niti na to niso pristali, kajti oni so hoteli krizo.

Država se nahaja v težkem zunanje-političnem položaju, na jugu in vzhodu jo ogroža italijanski imperijalizem, na skrajnem severu nemška obmejna prenapetost, v Banatu stoje na mejah Madžari, toda kaj vse to briga gg. Protiča in Korošca. Glavna stvar je, da dobijo zopet popolnoma proste roke in da ostanejo pokrajinske vlade nedotaknjene. Zopet nov dokaz, koliko je klerikalcem do državnih interesov in blaginje.

Toda zdi se, da se to, pot Protiču in Korošcu ne bo posrečila zahrbtna namera, polastiti se znova neomejene vladne moči v državi. Vest, ki prihajajo iz Beograda so sicer različne, toda v enem so si pa vendar edine, da Protič in Korošec ne bosta sestavljala novega strankarskega kabineta. Ena verzija gre za tem, da bo znova pozvan dr. Milenko

Izpoved žrtve demona.

(Konec).

Posameznih stvari se ne spominjam več samo, da mi je dala ona 300 K. Branil sem se denarja, a nekdo mi ga je vtaknil po sili v žep. Poslovil sem se od nje. Prišel sem v svojo sobo, vrgel se na posteljo ter jokal iz opupa. Obotavljal sem se, kar vidim v duhu orožnika, kako me tira v zaor. Vstal sem, najpotrebnejše pograbil ter bežal. Neštetokrat mi je zastal korak, obrnil sem se ter gledal doli z hriba, videl sem brleti luči, vleklo me je nazaj. Obrnil sem se, nameril sem korak v dolino, tu zopet ista slika: orožnik, sodnija, ni rešitve, beži, beži!

Prišel sem ob polu 5. zjutraj k njenemu bratu, gostilničarju na meji, pa že na nemško-avstrijski zemlji. Štiri in pol ure sem potreboval za to pot, katere se lahko prehodi v dobri poldrugi uri. Ta boj v moji notranjosti obotavljanje, me je toliko zadrževalo. Njenemu bratu C. sem povedal vse. Svetoval mi je, osobito njegova žena, naj se vrnem, izključeno je, da bom zaprt ako poravnam škodo, predno je javljeno sodniji. Pisal sem takoj nazaj v Vuhred ter prosil, naj mi ona spo- eoči, ali bi bilo mogoče, da se vrnem. Pismo ni nesel nek fant v Vuhred. Odgovorila je

t koj, da povratek ni več mogoč, ker me že sodnija išče. To pismo mi je fantič prinesel ob pol 4. uri pop. Drudi dan je prinesel obleko, za katero sem jo prosil za slučaj, da povratek ni več mogoč.

Na ta odgovor mi ni kazalo drugega, ko da se ne vrnem. Nešteto trpljenja, obilo solz me je veljal ta beg. Zgubil sem domovino, stariše, službo, vse, vse.

Pozneje sem zvedel pri sodniji v Marenbergu da sem imel dovolj časa za povratek, ker ovaden sem bil šele okoli 4. ure pop. (torej ob času, ko je nesrečnik prejel njeno pismo naj se ne vrne, češ, da je prepozno. Op. ur.) Čemu me je varala? Zakaj ni govorila resnice? Še je bilo časa, dovolj časa! Dotično pismo leži pri aktu.

Namesto v Indijo — nazaj v Vuhred.

Peljal sem se v Gradec, iskal primerne službe, pa je ni bilo, oziroma dobil bi jo, pa nisem imel nikakšnih dokumentov. Posebno sem se zanimal za Indijo. Nek zastopnik inozemske vlade je iskal pogodbene uradnike za Indijo. Potreboval sem šolskih spričeval. Odločil sem se, da se vrnem v Vuhred, da tam oddam pri kakem prijatelju pismo na moje starše s prošnjo, da mi pošljejo moje dokumente. Mikala me je dobra plača, ki mi

je bila obljubljena. Tisoč holandskih goldinarjev takoj na roko in potem v službi mesečno 300—500 gold. Ta denar je imel napram našemu visoko vrednost. Hotel sem s tem plačevati preko kake banke poštnemu ravnateljstvu svojo storjeno škodo. Od 1000 holand. gold. katere bi dobil takoj v Gradcu nakazane, bi lahko skoro tretjino škode vrnil, ostanek pa od meseca do meseca. V noči 18. marca sem se vrnil v Vuhred po obilo prestanem trpljenju in lakoti v Avstriji.

Izdajalka zapeljanega ljubimca.

Spotoma sem se ustavil pri njenem bratu na Radnu. Pokazal mi je pismo od nje, samo zadnji odstavek, kjer piše, da ne mara o meni nič več slišati in ako se kdaj pri niemu oglasim, da že ve kaj mora napraviti. Mislila je s tem, naj me odda orožnikom — kar je (njeni brat) vzlic vsej prijaznosti, katero je napram meni kazal, tudi storil. Naznanil me je nemškim orožnikom, ki so takoj obvestili orožniško postajo v Marenbergu. Slutil sem nevarnost v katero se podam, ako grem v Vuhred. Potrkal sem na duri svojih prejšnjih najboljših prijateljev — zaprli so mi vrata pred nosom ter mi še grozili. Ne najdem besede, da bi opisal svoje tedanje stanje, bil sem ves obupan, kaj naj storim? Pre-

Vesnić, da sestavi nov koncentracijski kabinet, druga trdi, da bo poverjena sestava Pasiču, ki naj bi sestavil nevtralen kabinet, tretja pa napoveduje celo nastop Svetoz. Pribičevića. Definitivnega seveda še ni nič sklenjenega, ker so tozadevna posvetovanja posameznih skupin in politikov s krono komaj v teku.

Posledice, ki jih bo rodila ta naša najnovejša kriza ne bodo ravno majhne. Pred vsem bo ta vladna kriza dobro orožje za Italijane in druge naše zunanje sovražnike, na drugi strani pa bo brezdvomno več ali manj uplivala tudi na kurz naše valute v inozemstvu, ki so jo že same vesti o nevarnosti krize in konflikt z Italijo potisnile za nekaj točk nazaj.

Odgovornost za vse to pa bosta nosila Protić in Korošec; in ljudstvo, ki ljubi našo državo in njen procvit, jima tega pri prihodnjih volitvah gotovo ne bo pozabilo.

Zasedba apaške kotline.

(Pojasnilo deželne vlade slovenske.)

Z ozirom na komunike, ki ga je glasom objave dunajskega korespondenčnega urada izdal avstrijski državni urad za zunanje stvari v zadevi zasedbe apaške kotline po jugoslovenskih četah in v katerem protestira proti temu, da ni naša država še izpraznila obmejnih krajev, ki imajo po saintgermainski mirovni pogodbi pripasti Avstriji, na drugi strani pa da je naša vlada zasedla apaško kotlino, ugotavlja Deželna vlada za Slovenijo nastopno: Dne 13. februarja 1919 se je sklenila med ljubljansko in graško Deželno vlado v Mariboru pogodba glede začasne ureditve mej med našo državo in Avstrijo na Štajerskem. Ta provizorična ureitev naj bi veljala, dokler ne bi po mirovni konferenci definitivno bila urejena državna meja. Glasom te pogodbe je ostala Radgona z okolico v naših rokah, istotako Špilje in gotovo ozemlje med Špiljem in koroško mejo, dočim je apaška kotlina ostala v avstrijski upravi. Te pogodbe se je naša država skrbno in vestno držala. Po saintgermainski pogodbi se ima ta provizorična meja korigirati v nekaterih točkah, in sicer deloma v prilog naše države, deloma v prilog avstrijske republike. Po saintgermainski

mišljeval sem ali naj bi sam šel k sodniji oziroma orožnikom — pa ta neznosna sramota — ali bi skočil v Dravo? Še enega človeka sem se spomnil, nisva bila prijatelja pa precej uslug sem mu storil v službi; šel sem k njemu, zaprosil ga za prenočišče, usmilil se me je ter mi dovolil. K nji nisem šel, nisem maral na noben način iti.

V roki pravice.

Drugi dan, na Jožefovo popoldne je prišel orožnik ter me aretiral. Izdal me je dotični posestnik, je pač moral storiti svojo dolžnost. Slišal sem skoro pol ure pred prihodom orožnika, da je nekdo poslal po njega, imel sem časa dovolj, da pobegnem, pa nisem hotel — čemu? Naj bode kar hoče — zopet v negotovost. Čakal sem, da pride in me odvede. Oj kak siromak! Kam sem prišel, kaj sem postal? Zakaj?

Kdo je kriv?

Čutim se krivega sam, a samo radi lahkomiselnosti. Nisem poveril iz premisleka, ne iz hudodelskega namena. O ne, kajti, da bi bil iz tega stališča to storil, uporabil bi bil lahko dovolj drugih prilik, isto tudi na 7. februarja (pred prihodom komisarja) kajti imel sem v blagajni 80.000 kron. Da sem bil hudodelec, porabil bi bil to priliko, odhitel pred komisarjem hitro na pošto

mirovni pogodbi moramo mi izprazniti Radgono z okolico in Špilje ter dovoliti nekatere korekture na mejni črti od Špilja do koroške meje, dočim ima nasprotno Nemška Avstrija prepustiti nam apaško kotlino. Razen tega se je Nemška Avstrija v členu 284 mirovne pogodbe zavezala dovoliti prost promet vsake vrste preko svojega ozemlja. To slednje je največje važnosti za našo državo baš v sektorju Špilje—Radgona, ker vodi skozi Radgono edina naša zveza z glavnim delom Prekmurja in pa zaradi zveze našega ozemlja po železnici Špilje—Radgona—Ljutomer. Tak je dejanski in pravni položaj. Definitivne državne meje, kakor jo je določila mirovna pogodba, ima v smislu te pogodbe na licu mesta ugotoviti delimitacijska komisija, ki se mora po določitvi mirovne pogodbe sestaviti v teku 14 dni potem, ko se izmenjajo ratifikacijske listine. Slednje se je zgodilo 16. t. m. Kljub zgoraj omenjenemu, pogodbenim potem ustanovljenemu začasnemu stanju, se je Avstrija že delj časa trudila doseči enostransko evakuacijo Radgone, čemur se je naša država po pravici upirala. Končno je vendar dosegla Avstrija, da se je odposlala komisija ententnih častnikov, ki naj bi izpraznili Radgono pristojnost. Naše stališče napram tej zahtevi je bilo po razmerah samoposebi dano. Zahtevati smo morali, da ako izpraznimo mi Radgono, izprazni Avstrija apaško kotlino in pa da nam zagotovi svoboden transitni promet v smislu člena 284 mirovne pogodbe. Avstrijska vlada je, kakor je bilo že javljeno 11. t. m. po svojem opravniku v Beogradu oficijelno obvestila našo vlado, da je Avstrija evakuirala desni breg Mure (apaško kotlino) in da jugoslovenske oblasti niso še prišle v izpraznjeno ozemlje. Vsled tega je nastopila potreba, da prevzame upravo apaške kotline takej naša vlada, ker je bilo glasom gorenje izjave avstrijskega zastopnika očitno tudi v intenciji avstrijske vlade. Ker pa je bila avstrijska vlada od verodostojne strani na to opozorjena, da je ljudstvo v apaški kotlini oboroženo, bilo je potrebno, da se kotlina zasede tudi po vojaških četah in ljudstvo razoroži. Rekriminacije zaradi zasedbe apaške kotline po naših četah in oblastih so torej docela neosnovane. Kar se pa tiče evakuacije Radgone, pa niso bile pravice, ki izvirajo naši dr-

vzel denar in pobegnil čez noč. Pa nisem bil tak! Kar sem storil, sem storil v zaslepljenosti, v tej nesrečni jubezni. Jeli kriva ona? Ne in da! Kriva bi bila indirektno, ker me je imela za igračo, za kratkočasenje, ker si je z mojimi čustvi utešila svoje hrepenenje in jih varala. O vsem tem, kar sem storil na pošti ozir. v službi, ni vedela ničesar; omenil ji nisem nikdar.

Sedaj sedim tu v zaporu. Prišlo je ono, česar sem se tako bal: gnal me je orožnik, prišel sem v jetnišnico. Vse je uničeno, moja eksistenca, moje zdravje, fizično in moralno.

Ali še ni dovolj trpljenja? O, da bi bilo mogoče sodnikom pogledati človeku v njegovo notranjost, videli bi, koliko in kako grozovito sem bil kaznovan za to dejanje. Mislim, da sem v tej jetnišnici že več prestal, kot vsak drugi, ki je bil kdaj tukaj.

G. sodnik v Marenbergu in tudi drugi, katerim je poznano vse, so se izrazili, da bodem oproščen, da bodem iz usmiljenja sojen... ali bogve, kako bo izpadlo? Porotniki bodo imeli mojo bodočnost v roki — morda bodo spoznali, koliko sem kriv, morda jih bo ganilo srce? Je pa tudi mogoče, da me obsodijo, uničijo popolnoma vsak čut v meni ter me poženejo v obupno smrt ali napravijo iz mene to, kar ne spada več med poštenjake!

Rešitev prosim!

žavi iz člena 284 mirovne pogodbe, doslej še niti najmanj zasigurate, kar dosti drastično označuje slučaj razdrta železniške proge pri Čmureku. Tudi pritožbe avstrijskega državnega urada za zunanje stvari glede tega, da se na črti Špilje—koroška meja nismo še umaknili na bodočo državno mejo, je istotako neupravičena, kajti bodoča državna meja na tem sektorju v naravi ni vidna in se mora šele ugotoviti po delimitacijski komisiji. Umik naših čet za to mejno črto je torej neizvedljiv, dokler ne dovrši delimitacijska komisija svojega posla na tej črti. — Iz tega dejanskega in pravnega položaja sledi jasno, da je postopanje naših oblasti bilo v vsakem oziru korektno in utemeljeno in si lahko vsakdo sam napravi sodbo, na kateri strani je iskati primitivnemu pravnemu čutu nasprotujočo kršitev pogodbene zvestobe. LDU.

Dnevne vesti.

Komanda mesta brez nočne službe? V torek po noči je na tukajšnji glavni kolo-dvor dospelo od demarkacijske črte neko zelo važno obvestilo. Uradnik, ki je to obvestilo sprejel, je smatral za nujno potrebno, da o tem obvesti tudi komando mesta. Toda — kakor izvemo, se na njegovo opetovano klicanje ni nihče odzval in je dotično obvestilo sporočil le po nekem častniku, ki ga je slučajno srečal. Ali je to mogoče, da bi bila komanda mesta v teh kočljivih dneh brez nočne službe po zanesljivem častniku?

Sladkor. Od zanesljive strani smo obveščeni, da so trgovci na svojem posvetovanju, kjer so dvignili cene sladkorju nazaj na 70 K sklenili, da se sladkor, ki ga je v Mariboru dovolj in je dotično obvestilo umakne iz razprodaje ter skrije, da se s tem dvignejo cene, ki bodo, ko se sladkor zopet pojavi gotovo dosegle višino 80 K za kilogram. Od iste strani smo tudi izvedeli, da se ta sladkor nahaja v Mariboru že leto dni ter je bil tedaj nabavljen po 44 K za kilogram. Ko so sedaj nenadoma cene padle so prestrašeni spekulantii vrgli penadoma na trg obilo sladkorja — sedaj so ga zopet poskrili. Opozorjamo na to merodajne činitelje ter jih vprašujemo, kaj mislijo proti tej nesramnosti ukreniti!

Konsorcij inozemskih verižnikov. Dodatno k tozadevnemu poročilu priobčujemo danes celo vsebino od zaupne strani nam vposlanega obvestila: V Mariboru obstoji konsorcij inozemskih verižnikov in navijalcev cen, kateremu načeluje neka Mariane Rasner, agentura na Aleksandrovi cesti in njen prijatelj Schreyvogel. Ker se je konjunktura v navadni trgovini že poslabšala, so pričeli operirati z našimi zemeljskimi zakladi. Delajo pa tako: Če izvoha njih »prospektor«, nek vljuden rudarski uradnik, sledove kake rude, zlasti premoga, pokrijejo takoj ves okoliš s prostosledi. Sami seveda ne delajo ničesar — zakaj bi tudi investirali — ampak iščejo edino interesente, katerim navesijo prostoslede po ogromnih cenah. Tako so začetkom tega leta prodali 26 prostosledov, kateri so jih stali 5000 K za svoto 210.000 K. Sedaj imajo zopet na prodaj 15—20 prostosledov blizu Velike Nedelje, za katere zahtevajo 300.000 K. Oblasti naj bi takim izkoriščevalcem odvzele vse prostosledne pravice, katere že imajo v rokah, zahtevale »zaslužku« primeren davek ter kar ni tu sem pristojno, pognale preko meje.

O naši poročevalski službi. Kako izborna funkcijonira naša poročevalska služba navajamo v ilustracijo dejstvo, da smo dobili vest o naši kabinetni krizi preje iz Dunaja, nego iz Beograda. O kabinetni krizi so na Dunaju izvedeli že v torek popoldan, tako da je to vest že isti dan prinesla »Neue Freie Presse« v svoji večerni izdaji, dočim mi in »Slovenski Narod«, ki izhajamo tudi zvečer še nismo nič vedeli. »Jugoslavija«, ki je izšla včeraj zjutraj je prinesla to vest iz

privatnega vira, dočim LDU še ves dopoldan ni o krizi nič vedel. Pozivljamo merodajne činitelje, da že v interesu našega ugleda, če že ne v interesu našega časopisa, poskrbijo, da se take gorostasne nemarnosti ne bodo več dogajale. Skrajni čas je, da se naša poročevalna služba centralizira.

Tržne cene: V torkovem »M. Delavcu« so označene razne cene posameznega blaga. Trgov. gremij opozarja cenj. občinstvo, da te cene niso bile sestavljene sporazumno z mariborskim trgovstvom, ter so zato tudi cene mnogih predmetov nepravilne. Kajti mnogi predmeti se faktično že prodajajo mnogo ceneje, nekateri pa se morajo tudi dražje prodati. — Tako n. pr. izkazuje cenik hruške po 6—8 K, v resnici veljajo danes 2—4 K, jabolka 5—6 K, danes jih dobite po 2 K, kava 100—110 K, prodaja pa se po 68—90 K; nasprotno ne velja sol samo 4 K, ampak 4'60 K. Cene, ki naj bodo v bodoče veljavne, se bodo od strani trgovstva v teh dneh določile, predložile v odobritev ter objavile. — K temu pripominjamo na izrecno našo opazko pod objavljenim cenikom, namreč, da so to cene, kakor so si jih določili prodajalci sami in kakor jih je potem vladni komisar na ljubo prodajalcem kratkomalo potrdil.

Sladkor zopet podražen. O podraženju sladkorja smo poročali v poročilu o protestnem shodu ZJŽ. Na tem mestu nas zanima samo zvedeti, ali se je naš državni verižniški urad kaj pobrigal za ta novi škandal izkoriščanja občinstva in če se je, s kakšnim uspehom in zakaj o taki važni zadevi ne obvesti uredništva mariborskih listov? Z ozkosrčnim prikrivanjem poslovanja v takih važnih zadevah si ta novi urad ne bo pridobil simpatij javnosti.

Nameravani nemško-avstr. napad na Špilje. Že nekaj dni se je govorilo, da nameravajo nemško-avstrijske tolpe ob demarkacijski črti v tem času ponoči iznenaditi našo obmejno postojanko Špilje. Smatralo pa se je to za grožnjo brez posebnega pomena. Vtorek popoldne pa je dobil isti železniški uradnik na našem glavnem kolodvoru od zanesljive strani obvestilo, da je napad resno mišljen in določen za noč od 21. do 22. julija. Aviziral je takoj vojaške in vse druge oblasti. Že zvečer je bila postojanka Špilje tako dobro pripravljena, da moramo danes le obžalovati, da nemško-avstrijski obmejni hajduki niso prišli na Špilje ohladiti prevročo kri. Ugotovljeno pa je, da je bil ta načrt zasnovan v — Gradcu.

K atentatu na vlak pri Cmureku smo zvedeli še sledeče zanimive podatke: Atentat je bil dobro organiziran in sicer iz maščevanja, ker so naši zasedli rodovitno kotlino Apače, kjer je najbolj cvetelo obmejno tihotapstvo. Načelnik postaje Cmurek je za napad zvedel že popoldne. Ob 9. uri zvečer je bila že naša prometna postaja na glavnem kolodvoru s primernim besedilom obveščena in opozorjena, naj jutrajni vlak previdno vozi v bližini Cmureka. Da se je vkljub temu načrt posrečil, je bilo krivo, ker so lopovi si izbrali mesto, kjer je tir najbolj preraščen od trave, tako da je strojevodja šele v zadnjem trenutku zapazil, da je tir razdrt. Da vlak ni že pred tem mestom previdno vozil, bi se bila zgodila velika nesreča.

V znak protesta in ogorčenja so nabrali poštni uslužbenci v Mariboru na članek v »Straži« št. 65 z dne 18. junija t. l., v katerem se s potvarjanjem resnice krati čast in ugled predstojnika ter uslužbenstva, 925 kron za Jugoslovensko Matico, kateri znesek je »Društvo jugoslovenskih poštinskih uslužbencev v Mariboru« izročilo tukajšnji podružnici Jugoslovenske Matice. Ako pomislimo, da ni tedna v teh časih, brez pobiranja za to ali ono kulturno ali narodno stvar, se moramo temu visokemu znesku čuditi, saj je vsaka kronica spricho naše skromnosti odtrgana od ust — v sramoto piscu »Stražinega« strupenega članka.

Za izlet na Klopinsko jezero naj se izletniki prijavijo do sobote dopoldne v trgovlji Weigl ali Šoštarčič, ker treba ugotoviti število udeležencev za obed.

Protestni shod za Koroško. »Jugoslovenska Matica« priredi v soboto večer na vrtu Narodnega doma protestni shod proti odpravi demarkacijske črte med cono A in B na Koroškem. Ta shod naj bo tudi po številu udeležbe narodnega občinstva zares protestni shod.

Nedeljski izletniki na Koroško. V nedeljo 25. julija je v Tinjah na Koroškem ljudska veselica. Vožnja v Rikarjo vas in nazaj stane z izletniškim vlakom iz Maribora samo 23 K. Mariborčani in prebivalci ob koroški progi, zletite ta dan v Tinje na Koroško — v močno nemškutarsko trdnjavo, da podkrepite tamkaj slovenski živelj. Ob 14. uri bode pri postaji Rikarjavas slovesna otvoritev dravskega mosta Kamen—Tinje, potem skupni odhod na veselični prostor (20 minut pešhoda).

Označba cen. Trgovstvo se opetovano opozarja, da morajo biti cene v izložbah kakor tudi v trgovinah na vseh predmetih vidne in sicer označene le v jugoslovenskih kronah, nikakor pa ne morda po drugi valuti, kar je strogo kaznjivo. Trgovski gremij.

Krajevna organizacija NSS v Mariboru priredi v nedeljo dne 25. julija 1920 ob 11. uri dopoldan v gostilni Novak v Ruš h javen shod z jako zanimivim sporedom. Istega dne in ob isti uri se vrši v gostilni Novak pri sv. Lovrencu na Pohorju enak javen shod z istim sporedom. Ker bosta shoda izredne važnosti se priporoča oklen obisk.

Organizacija vojnih invalidov, vdov in sirot, poverjenišvo Maribor priredi v nedeljo 25. julija v gostilni »Pod Pohorjem« v Pekrah, prej last dr. Reiserja veliko dobrodelno vrtno veselico. Preskrbljeno bode s svežim pivom, dobrimi vini in vsakovrstnimi jedili. Tudi za tobak bo poskrbljeno. Po veselici bo ples, ki ga bodo otvorili invalidi. Ker ima prirediteljev blag namen pomagati najrevnejšim med najrevnejšimi, se prosi za obilno udeležbo. Prepričani smo, da bo obilo občinstva privedla na veselico tudi radovednost, kako plešejo invalidi.

Pristojbine za vidiranje potnih listov inozemcev. Po pooblaščenju v 1. dodatku T. Br. 238 zakona o taksah je g. minister za finance s svojim sklepom od 7. aprila 1920 l. Br. 2802 odločil: »da naša poslaništva, konzulati in misije v inozemstvu, kakor tudi ostale pristojne oblasti v tuzemstvu zahtevajo od tujih državljanov za vizum potnega lista isto takso in v istem novcu, kakršno takso in v kakršnem novcu jo zahtevajo tuje objesti v tej državi, vendar pa ne sme biti manjša od vrednosti 10 dinarjev. Radi tega morajo tukaj naše politične oblasti, ki izterjajo te takse od tujih državljanov, zahtevati plačilo teh taks v oni vsoti in novcu, v kateri zahtevajo to takso tuje oblasti v naši državi. Generalna direkcija posrednih davkov je dobila od ministrstva za zunanje stvari izvestilo, da zahtevajo tuja poslaništva, konzulati in misije v naši državi nastopne takse: 1. Čehoslovaško poslaništvo a) za trgovce 63 dinarjev, b) za privatne osebe 21 dinarjev. 2. Poljsko poslaništvo 8 dinarjev. 3. Grško poslaništvo 50 dinarjev. 4. Italijansko poslaništvo 50 dinarjev. 5. Avstrijsko poslaništvo 30 dinarjev. 6. Romunsko poslaništvo 10 dinarjev. 7. Francoski konzulat 10 frankov. 8. Švicarski konzulat 25 dinarjev. (V Švici se samo za prehod [visa pour transiter la Suisse sans arret] plača 5 švicarskih frankov.) 9. Madžarska delegacija 31 dinarjev. 10. Belgijsko poslaništvo a) za navaden vizum 10 frankov, b) za vizum z rokom od šestih mesecev do dveh let 25 dinarjev. Radi tega imajo naše pristojne oblasti v državi zahtevati od državljanov odgovarjajočih držav ravno toliko takso in v istem novcu.

Martin Krpan v Mariboru. Ko nam je izročil mlad mož, srednje postave, navidez slaborejen, vabilo na »veliko atletsko predstavo«, ki jo priredi »prvi jugoslovanski salon-ski atlet« — Jožef Ivankovič — smo se neverjetno nasmehnili. Vabilo se nam je zdelo — pretirano vabljivo. »Čarovni umetnik, gim-

nastik, akrobat, žongler in balanser«... Aha, že vemo. No in ta kričeči spored: »drži 1200 kg na prsih in igra s trobento« —, drži v zobeh 450 kg in pleše Sremsko kolo« —, »pusti s 16 možmi na glavi pripogniti 3 najmočnejše vozovne šine« — raztolče najtrdnjše kamenje s pestjo« —, »da najtrdnjše kamne raztolči na glavi« —, drži težo 75 kg v zobeh in tolče z ravno tako težo od zgorej navzdol« in tako naprej, same neverjetnosti. Zato tem večja radovednost, kako bo ta doslej nepoznani čarovnik opravičil svojo reklamo. — In opravičil jo je v polnem obsegu, v nekaterih točkah jo je z zares nadčloveško močjo svojega mišičevja še presegel. Kar smo tu videli neverjetnega udejstvovanja v resničnost, to sicer ni salonsko, najmanj še po skromni opravi umetnika samega. Če bi bil proizvajalec izvanredne človeške moči zlasti v zobovju in na glavi, starejši, debelejši, bolj obraščen, recimo bolj kosmat, bi si lahko mislili, aha, to je vzorec za pračloveka z vso izvirnostjo svojih prvobitnih sil. Ampak kakor rečeno, pred nami stoji mlad, šibak mož, obrat, ki med priprostimi dovtipi zvija železo, loml kamenje, prenaša ogromne teže na svojem šibkem telesu. A ravno zato ker ni ne divjak, ne glumač, je v moči in izvežbanosti svojega občudovanja vrednega mišičevja res umetnik na polju razvoja moči do prekonormalnih višin. So bili prizori, ko je mnogobrojno občinstvo zahtevalo, da jih umetnik prekine, ker so bili z naše izprijeno živčevje preveč razburjivi. Toda sicer vljudni, dovtipni naš Martin Krpan je vztrajal, da bi se mu ne očitalo, češ, tega pa le ni zmogel. Kratkotomalo, Jožef Ivankovič zasluži, priimek našega Martina Krpana. Žetiti bi bilo, da se predstava preje in točneje prične. Civilna godba pod vodstvom kapelnika Vanouša upliva vblažujoče na razburljivost gledalcev.

Zadnje vesti.

Vladna kriza.

LDU Beograd, 21. julija. Danes ob 21. uri so se sestali poslanci radikalne stranke k seji, na kateri so pretresovali vprašanje vladne krize.

LDU Beograd, 21. julija. Parlamentarna zajednica stoji na stališču, da je zopet treba sestaviti koncentracijsko vlado.

LDU Beograd, 21. julija. Danes ob 18. uri so se sestali poslanci demokratskega kluba k seji, na kateri so sklepali o vladni krizi.

LDU Beograd, 21. julija. Demokratski poslanci so prepričani, da je izhod iz sedanje situacije edinole v sestavi koncentracijske vlade.

LDU Beograd, 21. julija. Ob 18. uri je pozval regent Aleksander ministra Stojana Protića k sebi, da se z njim posvetuje o vladni krizi.

Beograd, 22. julija. Sestava nove vlade je poverjena zopet Vesniću. Vesnić je mandat sprejel ter sestavi novo koncentracijsko vlado in sicer najbrže v istem razmerju in z istimi osebami, kot je bila stara.

LDU Beograd, 21. julija. Povodom vladne krize poizkušajo bančni krogi z raznimi spekulacijami izrabiti položaj. Cena dinarju pa se kljub njihovim nepoštenim mahinacijam še vedno drži na višini.

Nova barbarstva v Trstu.

Trst, 21. julija. Podivjana italijanska fakinaža je včeraj znova razbila že popravljeno kavarno »Comercio« ter pretepla tudi več Jugoslovenov.

Nacionalistična furija v Rimu.

Trst, 21. julija. Italijanski nacionalisti so včeraj v Rimu popolnoma uničili delavsko

tiskarno, kjer se tiska tudi »Avanti«. Proglasila se je radi tega splošna stavka.

Dr. Rennerjeva pojasnila.

DKU Dunaj, 21. julija. Danes dopoldan se je sestal odsek za zunanje stvari, kateremu je podal državni tajnik dr. Renner obširen referat glede odnošajev avstrijske republike z drugimi državami, posebej pa še v vprašanju Radgone in Špilja.

Izpraznitev Radgone.

DKU Dunaj, 22. julija. Antantna misija je sporočila dunajski vladi, da je antanta zaukazala Jugoslaviji, da mora izprazniti Radgono najmanj do 29. t. m.

Ruski načrti.

DKU Dunaj, 22. julija. Po brzojavki »Neue Freie Presse« iz Moskve je povdarjal Lenin v nekem svojem govoru pred novozvoljenim centralnim sovjetom, da bo po porazu Poljske, Rusija ustavila svoja ofenzivna podvzeta, ker se bo svetovna revolucija pozneje razširila raje preko Indije.

Rusi in Angleži.

DKU London, 21. julija. Po poročilu Reuterjevega urada bo Anglija v kratkem poslala odgovor na zadnjo rusko noto v katerem bo naglašala, da bo v slučaju, da bi Rusi dalje podirali v Poljsko, primorana gospodarska pogajanja z Rusijo ukiniti.

Odgovor italijanske vlade pokvarjen

LDU Beograd, 20. julija. Snoči je došel iz Rima po našem izrednem poslaniku Vojeslavu Antonoviću poslani odgovor Giolittijeve vlade na noto, ki jo je poslala naša vlada italijanski vladi glede dogodkov v Splitu. Šifrirana brzojavka, ki jo je poslal Antonović je tako popačena, da je docela nerazumljiva. Vse kaže, da so Italijani pokvarili šifrirano brzojavko z namenom, da jo napravijo nerazumljivo. Namestnik ministra za zunanje posle dr. Ninčič je takoj zahteval zopetni odgovor na doposlano noto.

Za rešitev jadranskega vprašanja.

LDU Beograd, 21. julija. Po vesteh iz Pariza je dobil minister za zunanje posle, dr. Trumbić, v Spaji poziv ministrskega predsednika dr. Vesnića, da se pri vrhovnem svetu zavzame za to, da se čimprej uredi jugoslovensko-italijanska meja.

Upor za hrbtom Wranglove armade

DKU Moskva, 21. julija. (Brezžično.) V Sebastopolu je izbruhnila generalna stavka. Delavci zahtevajo takojšnjo vzpostavitev sovjetske republike. Oborožene čete so pričele napadati odzadaj čete generala Wrangla.

Boj za Odrin.

DKU Washington, 21. julija. (Brezžično.) »Assoziated Presse« poroča iz Carigrada, da so se 19. t. m. pričeli boji za Odrin, katerega brani 10.000 Turkov.

Stavka v Rajhenburgu.

DKU Praga, 21. julija. Glasom praških listov niso privedla roganja z vladnimi zastopniki v Rajhenburgu do nikakega uspeha. Stavka je popolna. Tudi gostilne in kavarne so zaprte. Stavki se je pridružilo več novih okrajev.

Zasedba Tracije.

DKU Solun, 21. julija. Grške čete so danes začele zasedati Tracijo.

Nemški državni zbor.

DKU Berlin, 21. julija. Po sklepu starešinskega odseka se sestane nemški državni zbor dne 26. t. m. k plenarni seji, da sprejme poročilo o pogajanjih v Spaji.

Vstaja Arabcev.

DKU London, 21. julija. Arabska vstaja ob dolenjem Evfratu se širi, vendar pa še ni dosegla srednjega dela reke. Izgube Arabcev so jako velike. Vojni minister Churchill je izjavil, da so iz Indije v Mezopotamijo na poti močna ojačenja.

Francosko slepilo.

LDU Beograd, 21. julija. Francoski poslanik de Fontenay je snoči priredil soarejo, h kateri je povabil vojnega ministra, generala Branka Jankovića in njegovega pomočnika, generala Žečevića, adjutanta Nj. Veličanstva kralja Petra, ter načelnika občega vojskega oddeljenja, polkovnika Markovića. Ob tej priliki je podelil francoski poslanik generalu Žečeviću poveljniški red častne legije, ki se nosi na vratu. To visoko odlikovanje francoske vlade je zopet dokaz simpatij francoskega naroda do srbske vojske.

Čehoslovaški poslanik za nas.

LDU Beograd, 21. julija. Vladni organ čehoslovaške republike se odločno stavlja na našo stran, ko komentira italijanske izgrede proti Jugoslovenom v zasedenem ozemlju ter ostro obsoja doslej še vedno neodločno stališče italijanskih vladnih krogov.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Diplomirana babica Marija Lozej, Maribor, Kežerjeva ulica št. 4, se priporoča. 2-1

Iščemo služkinjo, starejšo, ne čez 50, kot gospodinjjo. — Prednost imajo Primorke. Povprašati: Pobrežna cesta 12-14, Stergar. 3-1

Proda se: Bele hlače, 2 para čevljev št. 45 in 46, pol ducata ovratnikov št. 39 in 40 in panama slamnik. Vpraša se Vrazova ulica 6, pritličje levo.

Podpirajte »Jugosl. Matico«!

Prva jugoslovanska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj

5-5

je pričela

z izdelovanjem torbic in drugega galanterijskega blaga iz najfinejšega usnja.

V zalogi ima tudi prvovrstne gamaše lastnega izdelka.

Naročila se izvršijo po najnižjih cenah.

Garnizija Maribor potrebuje sledeče količine

ovsa, sena, slame in mesa

in sicer:

cvs (zobi)	1,050.000 kg	} za leto 1920/1921
sena	1,270.000 »	
slame	500 000 »	

mesa do 1200 kg dnevno za mesec avgust 1920

Javna dražba teh predmetov se vrši pri pukovski okružni komandi v Mariboru in sicer:

Za meso dne 24. julija 1920 ob 11. uri dopoldne,

za oves, seno in slamo dne 30. julija 1920 ob 16. uri popoldne.

Natančni pogoji se bodo pred dražbo na licu mesta razglasili in se bode oddala licitacija eventualno na več ponudnikov v manjših količinah. ||

Mariborska puk. okr. komanda.

Krasen senčnat vrt in prvovrstna godba

ter sveža in pristna pijača (vina od 16 kron naprej) kakor dobra kuhinja je cenj. občinstvu na razpolago v

restavraciji »Maribor«

na Grajskem trgu št. 1.

Godba začne svirati ob 16. uri in sicer brez vstopnine, brez pobiranja in brez povišanih cen. — Priporoča se

V. Šober.

Zlatorog milo

je najboljša in najcenejša.

:: Povsod za dobiti! :: 10-10

Izdeluje kristalno sodo, sveče in toaletno milo.

Prva mariborska tovarna mila Maribor.

Inserati v našem listu imajo največji uspeh!

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Maribor dne 29. avgusta 1920!